

HOTĂRÂREA CURȚII
13 iulie 1993*

Mulox IBC Ltd
împotriva
Hendrick Geels

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de cour d'appel din Chambéry)

„Convenția de la Bruxelles – Articolul 5 punctul 1 – Locul de executare a obligației contractuale – Contract de muncă – Muncă prestată în mai multe țări”

Cauza C-125/92

În cauza C-125/92,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de către Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3) de către cour d'appel din Chambéry (Franța), camera socială, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Mulox IBC Ltd

și

Hendrick Geels,

unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 5 punctul 1 din Convenția din 27 septembrie 1968, citată anterior, astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, Irlandei, și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 16),

CURTEA,

compusă din domnii O. Due, președinte, M. Zuleeg și J. L. Murray, președinți de cameră, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Díez De Velasco și P. J. G. Kapteyn, judecători,

avocat general: domnul F. G. Jacobs,
grefier: domnul J.-G. Giraud

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru Guvernul Republicii Federale Germania, de domnul Ch. Böhmer, Ministerialrat în cadrul Ministerului Federal al Justiției, în calitate de agent,

– pentru Guvernul Republicii Franceze, de doamna E. Belliard, director adjunct al Direcției juridice a Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent, și de doamna H. Duchène,

* Limba de procedură: franceza.

secretar al Afacerilor externe în cadrul Direcției juridice din același minister, în calitate de agent supleant,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul P. Van Nuffel, membru al Serviciului juridic, și de domnul T. Margelles, funcționar național detașat pe lângă Serviciul juridic al Comisiei, în temeiul regimului aplicabil experților naționali detașați, în calitate de agenți,

având în vedere raportul judecătorului raportor,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 26 mai 1993,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin hotărârea din 17 martie 1992, primită la Curte la 17 aprilie 1992, cour d'appel din Chambéry a adresat, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 referitor la interpretarea, de către Curtea de Justiție, a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată de Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, Irlandei, și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 16, denumită în continuare „convenția”), o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 5 punctul 1 din convenție.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între societatea de drept englez Mulox IBC Limited, cu sediul în Londra (denumită în continuare „Mulox”), și unul din foștii săi angajați, domnul Hendrick Geels, resortisant olandez cu domiciliul în Aix-les-Bains (Franța), ca urmare a desfacerii contractului de muncă al acestuia de către angajatorul său.

3 Din dosarul trimis la Curte reiese că domnul Geels, care fusese angajat de Mulox în calitate de director de marketing internațional începând cu 1 noiembrie 1988, își înființase biroul la domiciliul său din Aix-les-Bains și începuse să comercializeze produse ale Mulox, inițial în Germania, Belgia, Țările de Jos, precum și în țările scandinave, unde efectua deplasări frecvente. Începând cu luna ianuarie 1990, domnul Geels și-a exercitat activitățile în Franța.

4 Ca urmare a rezilierii contractului său de muncă, domnul Geels l-a chemat pe fostul său angajator în fața conseil de prud'hommes din Aix-les-Bains, pentru a obține plata unei indemnizații pentru preaviz, precum și a unor daune-interese.

5 Prin hotărârea din 4 decembrie 1990, această instanță a declarat că era competentă în temeiul articolului 5 punctul 1 din convenție și, în conformitate cu legea franceză, a condamnat Mulox să îi plătească domnului Geels diverse sume, cu titlul de despăgubiri.

6 Ca urmare, Mulox a sesizat cour d'appel din Chambéry, susținând că instanțele franceze nu aveau competența de a judeca litigiul, pe motiv că locul de executare a contractului de muncă în cauză nu se limita la Franța și că Mulox era stabilită în Regatul Unit.

7 Având îndoieli cu privire la competența instanțelor franceze de a judeca litigiul, cour d'appel de Chambéry a hotărât să suspende judecata până când Curtea se va pronunța, cu titlu preliminar, cu privire la următoarea întrebare:

„Aplicarea criteriului de competență prevăzut la articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 necesită ca obligația care caracterizează contractul de muncă să fi fost executată în întregime doar pe teritoriul statului de care aparține instanța sesizată cu privire la litigiu, sau este suficient ca, pentru punerea sa în aplicare, o parte din obligație, eventual partea principală, să fi fost îndeplinită pe teritoriul statului respectiv?”

8 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor din acțiunea principală, a derulării procedurii, precum și a observațiilor scrise prezentate Curții, se face trimitere la raportul judecătorului raportor. Aceste elemente din dosar sunt reluate în continuare numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

9 Pentru a răspunde la întrebarea adresată de instanța de trimitere, trebuie amintit mai întâi că, prin derogare de la principiul general consacrat la articolul 2 primul paragraf din convenție, și anume competența instanțelor statului contractant pe teritoriul căruia își are domiciliul pârâtul, că articolul 5 punctul 1 din convenție prevede că

„pârâtul domiciliat pe teritoriul unui stat contractant poate fi acționat în justiție, într-un alt stat contractant:

1. în materie contractuală, în fața instanței locului în care obligația a fost sau trebuie executată.”

10 Trebuie amintit în continuare că din jurisprudența constantă reiese faptul că, în măsura posibilului, Curtea se pronunță în favoarea unei interpretări autonome a termenilor utilizați în convenție, astfel încât să asigure deplina eficiență a acesteia, în perspectiva obiectivelor de la articolul 220 din Tratatul CEE, pentru aplicarea căruia a fost adoptată convenția.

11 Într-adevăr, o astfel de interpretare autonomă este singura de natură să asigure aplicarea uniformă a convenției, al cărei obiectiv constă în special în unificarea normelor de competență în privința instanțelor din statele contractante, evitând, în măsura posibilului, înmulțirea motivelor de competență judiciară în legătură cu același raport juridic, și în consolidarea protecției juridice a persoanelor stabilite în Comunitate, permițând totodată reclamantului să identifice cu ușurință instanța pe care o poate sesiza, iar pârâtului să prevadă în mod rezonabil instanța în fața căreia poate fi chemat în judecată.

12 Este adevărat că, în ceea ce privește norma de competență specială prevăzută la articolul 5 punctul 1 din convenție, Curtea a hotărât deja (Hotărârea din 6 octombrie 1976, Tessili, 12/76, Rec., p. 1473) că, în cazul contractelor în general, „locul în care obligația a fost sau trebuie executată”, în sensul acestei dispoziții, nu poate stabilit decât în conformitate cu legea care reglementează obligația care face obiectul litigiului potrivit regulilor de conflict ale instanței sesizate.

13 Pentru a motiva această soluție, Curtea s-a bazat pe faptul că diversele state contractante au concepții foarte diferite cu privire la locul de executare a obligației relevante în temeiul unui contract precum vânzarea care face obiectul acestei cauze.

14 Nu se pune totuși o astfel de problemă în materie de contracte de muncă. Într-adevăr, Curtea a hotărât în mod constant că în ceea ce privește natura specifică a acestui tip de contracte (hotărârile din 26 mai 1982, Ivenel, 133/81, Rec., p. 1891, punctul 20, din 15 ianuarie 1987, Shenavai, 266/85, Rec., p. 239, punctul 11, din 15 februarie 1989, Six Constructions, 32/88, Rec., p. 341, punctul 10), obligația care trebuie să fie luată în considerare, în sensul aplicării articolului 5 punctul 1 din convenție contractelor de muncă,

este întotdeauna obligația care caracterizează astfel de contracte, adică cea a lucrătorului de a exercita activitățile convenite în contract.

15 Curtea a constatat într-adevăr în hotărârile Ivenel, Shenavai și Six Constructions, citate anterior, că astfel de contracte prezintă anumite particularități în raport cu alte contracte, în sensul că acestea creează o legătură durabilă, care introduce lucrătorul în cadrul unei anumite organizări a afacerilor angajatorului, și că acestea sunt legate de locul de desfășurare a activităților, care determină aplicarea unor dispoziții de drept obligatorii și a unor convenții colective care protejează lucrătorul.

16 Rezultă că, în cazul în care este vorba despre un contract de muncă, este necesar să se stabilească locul de executare a obligației relevante, în sensul aplicării articolului 5 punctul 1 din convenție, nu prin referire la legea națională aplicabilă potrivit regulilor de conflict ale instanței sesizate, ci, dimpotrivă, pe baza criteriilor uniforme, a căror definiție ține de competența Curții, pe baza sistemului și obiectivelor convenției.

17 Pentru a stabili concret acest loc, este necesar să se sublinieze, în primul rând, că, în hotărârile Ivenel și Shenavai, citate anterior, Curtea a constatat că norma de competență specială de la articolul 5 punctul 1 din convenție se justifică prin existența unei legături deosebit de strânse între contestație și instanța căreia i se solicită să judece contestația respectivă, în vederea organizării utile a procesului. În hotărârile Shenavai și Six Constructions, citate anterior, Curtea a adăugat că particularitățile contractului de muncă implica faptul că instanța corespunzătoare locului în care trebuie executată obligația de a presta munca este cea mai adecvată pentru a soluționa litigiile care pot rezulta din una sau mai multe obligații care decurg din aceste contracte.

18 Trebuie de asemenea subliniat că, în hotărârile Ivenel și Six Constructions, citate anterior, Curtea a considerat că această dispoziție din convenție trebuie interpretată ținând seama de preocuparea de a asigura protecția adecvată părții contractante care este cea mai slabă din punct de vedere social, în cazul de față lucrătorul.

19 Or, o astfel de protecție adecvată este asigurată cel mai bine dacă litigiile referitoare la un contract de muncă intră sub incidența competenței instanțelor corespunzătoare locului în care lucrătorul își îndeplinește obligațiile pe care le are față de angajatorul său. Astfel, în acest loc lucrătorul se poate adresa instanțelor sau se poate apăra în fața acestora, cu cele mai mici cheltuieli.

20 Rezultă că, în materie de contracte de muncă, conceptul de loc de executare a obligației relevante trebuie să fie interpretat ca vizând, în sensul aplicării articolului 5 punctul 1 din convenție, locul în care lucrătorul exercită efectiv activitățile convenite cu angajatorul său.

21 În cazul în care, precum în acțiunea principală, munca este efectuată în mai multe state contractante, este important ca dispozițiile din convenție să fie interpretate astfel încât să se evite o înmulțire a instanțelor competente, cu scopul de a preveni riscul unor decizii contrare și de a facilita recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în alte state decât cel în care acestea au fost pronunțate (a se vedea Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez, C-220/88, Rec., p. 1-49, punctul 18).

22 În această privință, Curtea e hotărât deja că, în cazul existenței mai multor obligații, care decurg din același contract și care stau la baza acțiunii intentate de reclamant, obligația principală este cea care trebuie să fie reținută pentru stabilirea competenței judiciare (hotărârea Shenavai, citată anterior, punctul 19).

23 Rezultă că articolul 5 punctul 1 din convenție nu poate să fie interpretat în sensul că atribuie o competență concurentă instanțelor din fiecare stat contractant pe teritoriul căruia lucrătorul exercită o parte din activitățile sale profesionale.

24 În cazul în care munca încredințată salariatului este prestată pe teritoriul mai multor state contractante, este necesar să se definească locul de executare a obligației contractuale, în sensul articolului 5 punctul 1 din convenție, ca fiind locul în care sau din care lucrătorul se achită, în principal, de obligațiile sale față de angajator.

25 Pentru stabilirea acestui loc, care ține de competența instanței naționale, este necesar să se țină seama de faptul că, înainte de intentarea acțiunii principale, munca încredințată salariatului a fost efectuată într-un birou situat într-un stat contractant, în care lucrătorul își stabilise reședința, din care își exercita activitățile și unde se întorcea după fiecare deplasare profesională. În plus, instanța națională are posibilitatea de a lua în considerare faptul că, în momentul apariției litigiului pendinte în fața acesteia, salariatul presta munca exclusiv pe teritoriul acestui stat contractant. În absența altor factori determinanți, acest loc trebuie să fie considerat ca reprezentând, în sensul articolului 5 punctul 1 din convenție, locul de executare a obligației pe care se bazează o cerere întemeiată pe un contract de muncă.

26 Din considerațiile precedente rezultă că este necesar ca articolul 5 punctul 1 din convenție să fie interpretat în sensul că, în cazul unui contract de muncă în temeiul căruia salariatul își exercită activitățile în mai multe state contractante, locul în care a fost sau trebuie executată obligația care caracterizează contractul, în sensul acestei dispoziții, este locul în care sau din care angajatul se achită, în principal, de obligațiile sale față de angajatorul său.

Cu privire la cheltuielile de judecată

27 Cheltuielile efectuate de guvernele german și francez, precum și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de cour d'appel din Chambéry, prin hotărârea din 17 martie 1992, declară:

Articolul 5 punctul 1 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că, în cazul unui contract de muncă în temeiul căruia salariatul își exercită activitățile în mai multe state contractante, locul în care a fost sau trebuie executată obligația care caracterizează contractul, în sensul acestei dispoziții, este locul în care sau din care angajatul se achită în principal de obligațiile sale față de angajatorul său.

Due	Zuleeg	Murray	Mancini
Schockweiler	Moitinho de Almeida	Grévisse	Díez de Velasco Kapteyn

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 13 iulie 1993.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due